

ΛΕΝΙΑ ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΥ:-**1**-ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ=ΕΡΓΟ ΤΕΧΝΗΣ!

Critics Point

2018

«Ἡ Εὐα, πλάσμα τῆς πένας τοῦ Ἀδάμ»,
ἡ ἰδανικὴ προσέγγιση στὸ λήντ ἀπὸ τῆ
Λένια Ζαφειροπούλου

ΣΤΟ ΠΙΑΝΟ: **ANDREJ HOVRIN.**

3/2018.

τοῦ ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΕΩΤΣΑΚΟΥ.

ΠΡΙΝ ΑΝΑΛΥΣΟΥΜΕ ΤΗ ΜΟΝΑΔΙΚΑ ΠΟΛΥΠΛΕΥΡΗ προσωπικότητα στὸ χῶρο τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων καὶ τῆς Μουσικῆς, στὴν ὁποία ἀναδείχθηκε σταδιακὰ πλὴν σχετικὰ σύντομα ἡ ὑψίφωνος **Λένια Ζαφειροπούλου**, ἀρχίζουμε τὸ σχόλιό μας μὲ τὸ ὠραιότατο κείμενό της ποὺ προλογίζει τὸ πρόγραμμα τῆς τελευταίας της ἐκδηλώσεως. Τέτοιο κείμενο εἶναι κρίμα νὰ χαθεῖ σὲ ἓνα πρόγραμμα, ἀφοῦ δυστυχῶς ἐλάχιστοι εἶναι καὶ οἱ συλλέκτες τέτοιων ἐντύπων.

Δὲν εἶναι τόσο μακριά μας ἡ ἐποχὴ ὅπου ἡ γυναίκα ἦταν πλάσμα καὶ τόπος ἐξωτικός. Ἐξωτικός εἶναι ὁ τόπος ποὺ δὲν ἔχει δική του φωνή· ποὺ κανεὶς δὲν κάνει τὸν κόπο νὰ τὸν γνωρίσει εἰς βάθος καὶ γιὰ τὸν ὁποῖο ὅλοι ἔχουν εἰκόνα σχηματικὴ. Καὶ ὅπως οἱ ἐξωτικοὶ τόποι κρύβουν στὴν ἀνεξερεύνητη γῆ τους ὅλα τὰ θαύματα καὶ ὅλα τὰ τέρατα, ἔτσι καὶ ἡ γυναίκα ὑμνήθηκε καὶ στηλιτεύθηκε ἐντατικά ἐπὶ αἰῶνες. Περιβόητο ὑπῆρξε ἀνέκαθεν τὸ ἀκατανόητο καὶ ἀπρόβλεπτο τῆς γυναικείας φύσης, μιὰ πολὺ βολικὴ συνθήκη γιὰ τοὺς ἀπρόθυμους ἐξερευνητές.

Γιατὶ ἄλλωστε ν' ἀφήσει κανεὶς τὴν ἰδιότητα τοῦ κυβερνήτη καὶ νὰ πιάσει αὐτὴν τοῦ ἐξερευνητῆ; Πιο εὐκόλο εἶναι νὰ συνεχίσει

τὸ ἐξ' ἀποστάσεως ἀφήγημα, μὲ τὴν ἰδιότητα τοῦ λάτρη ἢ τοῦ τιμητῆ.

Ἔτσι παράμεινε ἡ γυναίκα ἐπὶ αἰῶνες ἀνάμεσα στὴν παραδείσια Βεατρίκη τῆς Θείας Κωμωδίας καὶ στὴν Κόκκινη Γυναίκα τῆς Ἀποκάλυψης. Μεταξὺ ἀγγέλου καὶ δαίμονα, μεταξὺ σκεύους ἐκλογῆς καὶ σκεύους ἡδονῆς. Ἐνα σκεῦος ξέχειλο μὲ ἐξαισία ἀνδρική τέχνη. **Λ.Ζ.**

Θὰ λέγαμε ὅτι πρώτη ἡ ἀγαπητὴ Λένια μᾶς ἔδειξε ἐν Ἑλλάδι τὶ ὄντως σημαίνει «λήντ» (γερμ. *Lied*), ἐμφατικὰ ἐπισημαίνοντας διὰ τῆς χρήσεως ὑπερτίτλων, ὅτι τὸ εἶδος δὲν εἶναι ἀπλῶς τραγοῦδι καὶ πιάνο, ἀλλὰ κείμενο + μουσικὴ (δηλ. φωνὴ καὶ πιάνο). Πρὶν ἀπ' ἐκείνην, θυμοῦμαι ἓνα μόνο ρεσιτάλ μὲ ὑπερτίτλους στὸν ἴδιο χῶρο, τῆς Δάφνης Εὐαγγελάτου, πού ὅμως, ὡς γνωστόν, σταδιοδρόμησε στὸ ἐξωτερικό. Δὲν ἀποσιωπῶ τὴν Ἀλεξάνδρα Τριάντη (1896-1977). Τὴν ἀνέφερα ἄλλωστε στὴν ἀμέσως προηγούμενη κριτικὴ μου γιὰ **Λ.Ζ.** (βλ. *Critics-Point*, Γιώργος Λεωτσάκος, ἀρ. 18/2017) ἀλλὰ σὲ ἀκόμη ἀδημοσίευτο κείμενό μου, ἀναφέρομαι σ' αὐτὴν διεξοδικῶς καὶ...προσηκόντως. Ἡ Λένια Ζαφειροπούλου, στὴν ὁποία, ξαναθυμίζουμε, ἡ ἑλληνικὴ γραμματολογία χρωστᾷ μιὰν ἀπαράμιλλα δουλεμένη καὶ σχολιασμένη μετάφραση τῶν 153 σαιξπηρικῶν Σονέτων (σεβόμαστε καὶ θαυμάζουμε τόσο τὴ νέα καλλιτέχνη, ὥστε δὲ θέλουμε νὰ τὴν ταλαιπωρήσουμε συνιστώντας στὸν τελευταῖο «μεταφραστή» [διάβαζε: μακελλάρη] τοῦ Φάουστ τοῦ Γκαῖτε, νὰ πάρει μαθήματα μεταφράσεως ἀπὸ κείνην). Ὅμως καὶ ἐλόγου του, ἀνήκει στὰ ἄπειρα προϊόντα τοῦ ἐγγύριου πολιτιστικοῦ **marketing**. Ἡ Λένια λοιπὸν, ὅπως ὑπαινιχθῆκαμε καὶ στὸ προηγούμενο σχετικὸ μας σημείωμα, μᾶς ἐδίδαξε ὅτι ἡ καθαρὰ λογοτεχνικὴ ὑστεροφημία ἐνὸς ποιητοῦ, εἶναι συχνότατα ἄσχετη μὲ τὴ συμβολὴ του στὴν ὑψιστὴ τέχνη τοῦ *Lied*. Πόσο θὰ ἦταν γνωστός ἐκτὸς Γερμανίας λ.χ. ὁ Βίλχελμ Μύλλερ [*Wilhelm Müller*, 1794–1827], ποιητὴς τῶν κύκλων *Ἡ Ωραία Μυλωνοῦ* καὶ *Χειμωνιάτικο Ταξιῶδι* τοῦ Σοῦμπερτ; Ἡ, χειρότερα, ἐκτὸς Ρωσίας, ὁ Ἀρσένι Ἀρκάντιεβιτς Γκολενίστσεφ-Κουτούζωφ (ρωσ. *Арсений Аркадьевич Голенищев-Кутызов*, 1848-1913), ποιητὴς τῶν στίχων τῶν δυὸ ἀριστουργηματικῶν κύκλων *Δίχως Ἥλιο καὶ Τραγοῦδια καὶ Χοροὶ τοῦ Θανάτου*, τοῦ Μούσσοργκσκυ;

Σὲ ἐντυπωσιακὰ ἀνώτερη φωνητικὴ φόρμα καὶ ἀπὸ τὴν τελευταία τους ἐμφάνιση (Φεστιβάλ Ἀθηνῶν, Ὀλύμπια, μέσα 2017), τόσο ἡ **Λ.Ζ.** ὅσο καὶ ὁ συνοδὸς τῆς Ἀντρέϊ Χόβριν. Ἡ πρώτη, σχεδὸν σὲ ὅλη τὴ φωνητικὴ τῆς τεσσιτούρα, καὶ κυρίως ἀπὸ τὶς μεσαῖες περιοχὲς καὶ πάνω,

ἐμφάνιζε φωνή ἀκόμη πλουσιότερη σὲ ὄγκο, λάμψη καὶ ματιέρα, στὴν ὑπηρεσία τῆς ἰδιαιτερότητος γραφῆς καὶ ὕφους κάθε ἐρμηνεύματος ἐνῶ καὶ ὁ τελικῶς Ρῶσος ἢ ρωσικῆς καταγωγῆς πιανίστας-συνοδὸς Ἀντρέϊ Χόβριν [Andrej Ĥovrin¹], ἀναδείχθηκε σὲ ἄκρως βελτιωμένη φόρμα. Πολὺ καθαρότερο παίξιμο, εὐρύτερο καὶ πρὸς τὰ δύο ἄκρα τοῦ φάσματος δυναμικῆς, ἄρα καὶ εὐτυχέστερο σὲ λεπτοὺς ἐκφραστικούς χρωματισμούς, ἀποτελοῦντες τὴν πεμπτουςία τοῦ *Lied*. Συνδυασμένο μὲ τὴν προβολὴ τῶν στίχων, τὸ ὅλο ἀκρόαμα μᾶς ἀπορρόφησε τόσο πολὺ ὥστε νὰ μὴ κρατήσουμε παρὰ σποραδικὰ σημειώσεις. Τὸ πρόγραμμα, χωρισμένο σὲ οἰονεὶ 5 «θεματικὲς» ὑποενότητες, ἀποτελοῦσε καθ' ἑαυτὸ ἔργο τέχνης, μὲ τὴν ἀνεπανάληπτη ὑπογραφή Λ.Ζ.

α) Θύματα στὸ βωμὸ τῆς Ἀφροδίτης:

1. ΣΟΥΜΠΕΡΤ, ΦΡΑΝΤΣ [Schubert, Franz, 1797-1828], κείμε.

Johann Wolfgang von Goethe: «*Gretchen am Spinnrade*» [Ἡ Μαργαρίτα στὸ ροδάνι], ἔργο 2, ἀρ. καταλόγου D(eutsch) 118, (1814). Ἀπροσδόκητα οἰκεία ἐναρξή, μὲ ἐκδηλῆ συναισθηματικὴ ταραχὴ στὰ 16α τοῦ πιάνου.

2. ΜΟΤΣΑΡΤ, ΒΟΛΦΓΚΑΝΓΚ ΑΜΑΝΤΕΟΥΣ [Mozart, Wolfgang

Amadeus, 1756-1791], κείμε. Gabriele von Baumberg: «*Als Luise die Briefe ihres ungetreuen Leibhabers verbrannte*» [Ὅταν ἡ Λουίζα ἔκαψε τὰ γράμματα τοῦ ἀπιστοῦ ἐραστῆ της], ἔργο K.520, (1787). Ξεχάστε ὅτι ὡς τώρα θεωρούσατε μοτσαρτείο ὕφος. Τελείως ἄγνωστο σὲ μᾶς «διαμαντάκι» 20 μόλις μέτρων, ἀλλὰ δεκάδων καρατίων, *Andante*, 4/4, ντο ἔλ. μὲ ρομαντικότερες «σκληρὲς» συγχορδίες, πού διαδέχονται πύρινες (κυριολεκτικὰ) τετράδες 16ων καὶ τὸ παράλλαγμα τους, ὄγδοο (ἀριστερὸ χέρι), παύση 32ου καὶ τρία 32α (δεξι). Ὀργὴ καὶ φλόγες σὲ μιὰ ἐκλαμψή ὑψιστης μεγαλοφυΐας, πού ἄστραψε 27 ὀλόκληρα χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸ προηγούμεν, σχεδὸν αὐτάδελφό του, ὡς γραφὴ καὶ τόσο γνωστότερο λήντ τοῦ Σοῦμπερτ! ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ!

3. ΤΣΑΪΚΟΦΣΚΥ, ΠΙΟΤΡ ΙΛΙΤΣ [ρωσ. Чайκόвский, Пётр Ильич,

1840-1893], κείμε. Алекса́ндр Толсто́й: «*Кобы знала я*» (Ἄν ἤξερα) ἀρ. 1, ντο ἔλ., ἀπὸ τὰ Ἑπτὰ τραγούδια γιὰ φωνὴ καὶ πιάνο, ἔργο 47 (1880). Ἐντυπωσιακὰ δραματικότερα. Ἐλάχιστοι, δυστυχῶς, ξέρουν τὸ «μεγάλο» Τσαϊκόφσκυ! Ἀκόμη (ἢ...ιδίως;) τὴν ἐποχὴ τοῦ *You tube*...

¹ Κατὰ τὸ βιογραφικὸ στὸ πρόγραμμα, γεννήθηκε στὴ Σαμάρα (Ρωσία).

4. ΣΙΜΠΕΛΙΟΥΣ, ΓΙΑΝ [Sibelius, Jan, 1865-1957], κείμ. τοῦ Φινλανδοσοουηδοῦ ἐπικοῦ καὶ λυρικοῦ ποιητοῦ Johann Ludwig Runeberg (1804-1877) «*Flickan kom ifrån sin älsklings möte*» [Γύρισε ἢ νὰ ἀπὸ τὸν ἀγαπητικό της], ἀρ. 5, ἀπὸ τὰ Πέντε τραγούδια, ἔργο 37 (1900-02). Ἐδῶ χαρήκαμε τὴ Λ.Ζ. σὲ μιὰ δραματικώτατη ἀξιοποίηση ἐνὸς θαυμάσιου τίμπρου. Μεγάλη ἐρμηνεία.

(β) *Frailty, thy name is woman* [ἀστάθεια, τ' ὄνομά σου εἶναι γυναίκα] (William Shakespeare: *Hamlet*, πράξη Α', σκηνή 2η).

5. ΜΠΡΑΜΣ, ΓΙΟΧΑΝΝΕΣ [Brahms, Johannes, 1833-1897], κείμ. Paul Johann Ludwig von Heyse (1830-1914): «*Am Sonntag Morgen*» [Τὸ πρωῖ τῆς Κυριακῆς], ἀρ. 1, ἀπὸ τὰ Πέντε τραγούδια, ἔργο 49 (1867-68).

6. ΤΣΑΪΚΟΦΣΚΥ, ΠΙΟΤΡ ΙΛΙΤΣ [ρωσ. Чаϊκόβский, Пётр Ильич, 1840-1893], κείμ. Heinrich Heine: *Отчего?* [Γιατί?], ρε μείζ., ἀρ. 5 ἀπὸ τὰ Ἐξή Τραγούδια, ἔργο 6 (Νοέμβριος 1869).

7. ΣΙΜΠΕΛΙΟΥΣ, ΓΙΑΝ [Sibelius, Jan, 1865-1957], κείμ. τοῦ σουηδοῦ Oscar Ivar Levertin (1862-1906): *En slända* [Μιὰ Λιβελοῦλλα] (1904). Τρία γοητευτικὰ τραγούδια, ἐξ' ὧν τοῦ Τσαϊκόφσκυ ἄφησε κάποιες ἐντυπώσεις στροφικότητας;

(γ) Γυναικεῖες ἐξεγέρσεις

(8-11). ΒΟΛΦ, ΧΟΥΓΚΟ [Wolf, Hugo, 1860-1903]: Τέσσερα τραγούδια (ἀνὰ 2) ἀπὸ τὸν Α' (1891· 22 τραγούδια) καὶ Β' (1896· 24 τραγούδια) τόμο τοῦ *Italienisches Lierbuch* [Ἰταλικοῦ βιβλίου τραγουδιῶν], σὲ γερμανικὲς ἀποδόσεις Paul Johann Ludwig von Heyse (βλ. ἀνωτέρω, ἀρ. 5):

8. *Nein, Junge Herr!* [Ὅχι νεαρέ μου κύριε!], Α', ἀρ. 12.

9. *Wer rief dich denn?* [Μὰ ποιὸς σέ φώναξε;], Α', ἀρ. 6.

10. *Schweig einmal still* [Σώπα, ἐπὶ τέλους, φλύαρε], Β', ἀρ. 21.

11. *Verschling' der Abgrund meines liebsten Hütte* [Ἡ ἄβυσσος νὰ καταπιεῖ τὸ καλύβι τοῦ καλοῦ μου]. Β', ἀρ. 23, βαρύτατη κατάρα. Ἡ ἀλλαγὴ θέματος (ἀπιστία), ὀδηγεῖ σὲ κλίμα, «μεσογειακοῦ», θὰ λέγαμε συναισθηματικοῦ βρασμοῦ, πού ἴσως στάθηκε καὶ συγκινησιακὸ κορύφωμα ἐρμηνείας ὅλης τῆς βραδιάς: μιὰ μεταμορφωμένη Λένια!

(δ) Νὰ τὸν ξυπνήσω ἄραγε;

12. ΒΟΛΦ, ΧΟΥΓΚΟ : *In dem Schatten meiner Locken* [Στή σκιά τῶν βοστρύχων μου], ἀπὸ τῆ συλλογῆ *Spanisches Liederbuch* [Ἰσπανικὸ βιβλίον τραγουδιῶν, Ὀκτ. 1889—Ἀπρ. 1890, ἔκδ. 1891], σύνολο 44 ἰσπανικῶν καὶ πορτογαλικῶν τραγουδιῶν, σὲ δύο μέρη, 10 «πνευματικά» (*geistliche*) καὶ 34 «κοσμικά» (*weltliche*), μεταφρασμένα γερμανικὰ ἀπὸ τοὺς ποιητὲς Emanuel von Geibel (1815-1884, παιδαγωγὸ στὴν ὑπηρεσία τοῦ Ρώσου πρεσβευτοῦ στὴν Ἀθήνα, τὸ 1838-40) καὶ Ludwig von Heyse. Εἶναι τὸ ὑπ' ἀρ. 2, ἀπὸ τὰ 34 «κοσμικά».

13. ΓΚΡΗΓΚ, ΕΝΤΒΑΡΝΤ ΧΑΓΚΕΡΟΥΠ [Grieg, Edvard-Hagerup, 1843-1907]: *Der verschwiegene Nachtigall* [Τὸ ἐχέμυθο ἀηδόνι], ἀρ. 4, κείμε. τοῦ Minnesänger [ἐρωτοτραγουδιστῆ] Walther von der Vogelweide (περ. 1170—περ. 1230), ἀπὸ τὰ Ἑξή Τραγούδια [νορβ. *Seks Sange*, 1884, 1888], σὲ κείμενα Heine, Uhland, Goethe κ.ἄ.

14. ΒΟΛΦ, ΧΟΥΓΚΟ : *In dem Schatten meiner Locken* [Στή σκιά τῶν βοστρύχων μου], ἀπὸ τῆ συλλογῆ *Italienisches Liederbuch* [Ἰταλικὸ βιβλίον τραγουδιῶν, ἔκδ. 1891], Β', ἀρ. 24 (τελευταῖο). ΔΙΑΛΕΙΜΜΑ.

(ε) Ἐμβλήματα, ἰνδάλματα & ἄφθαστοι στόχοι.

15. ΣΟΥΜΠΕΡΤ, ΦΡΑΝΤΣ [Schubert, Franz]: *An Silvia* [Γιὰ τὴ Σίλβια], κείμε. William Shakespeare, ἔργο D 891 (1826). Ὑπέροχο μουσικὰ ἐγκώμιο στὴν ἰδανικὴ γυναίκα, ἀπὸ τοὺς Δύο Ἄρχοντες τῆς Βερόνα, Πράξι Δ', σκηνὴ 2.

16. ΜΠΕΤΟΒΕΝ, ΛΟΥΝΤΒΙΧ ΒΑΝ [Beethoven, Ludwig van, 1770-1827]: *Sehnsucht* [Λαχτάρα], ἀρ. 2, ἀπὸ τὰ Τρία Τραγούδια σὲ κείμε. J.W. von Goethe, ἔργο 83 (1810).

17. ΜΠΕΤΟΒΕΝ, ΛΟΥΝΤΒΙΧ ΒΑΝ: *Adelaide*, [Ἀδελαΐδα], ἔργο 46 (1795-96), κείμε. Friedrich von Matthison. Δυὸ ἀριστουργήματα, μαρτυροῦντα πόσο λίγοι γνωρίζουν τὴ φωνητικὴ μουσικὴ τοῦ Μπετόβεν (γιὰ μένα δέκα διακριτὲς μεγαλοφυΐες σὲ ἓνα σαρκίο!).

18. ΜΠΡΑΜΣ, ΓΙΟΧΑΝΝΕΣ: *Botschaft* [Μήνυμα], ἀρ. 1, κείμε. Georg Friedrich Daumer, ἀπὸ τὰ Ἑξή Τραγούδια, ἔργο 47.

19. ΜΠΡΑΜΣ, ΓΙΟΧΑΝΝΕΣ: *Wie bist du, meine Königin* [Πόσο εἶσαι (ἡδονικὴ) βασίλισσά μου, ἀρ. 9, κείμε. G. F. Daumer, τελευταῖο ἀπὸ τὰ Ἐννέα τραγούδια, ἔργο 32 (1864).

20. ΡΙΜΣΚΥ-ΚΟΡΣΑΚΩΦ, ΝΙΚΟΛΑΪ ΑΝΤΡΕΕΒΙΤΣ [Рѣмский-Корсаков, Николаѣй Андреевич, 1844-1908: *Ἀνατολίτικη ρομάνς*,

άρ. 2, κείμ. **Алексе́й Васи́льевич Ко́льцо́в** [Ἀλεξέι Βασιλίεβιτς Κολτσώφ, 1809-1842] , ἀπὸ τὰ *Τέσσερα Τραγούδια*, ἔργο 2 (1865-1866) ².

21. ΡΙΜΣΚΥ-ΚΟΡΣΑΚΩΦ, ΝΙΚ. ΑΝΤΡ.: *Τὰ σύννεφα σκορπίζουνε*, ἀρ. 3, κείμ. **Александр Сергеевич Пушкин** [Ἀλεξάντρ Σεργκέεβιτς Πούσκιν], ἀπὸ τὰ *Τέσσερα Τραγούδια*, ἔργο 42. Τὸ πρῶτο, νεανικότατο τῶν τραγουδιῶν του, ὑπῆρξε ἀριστούργημα-ἐκπληξή, ἀνάλογη μὲ ἐκείνη τοῦ μοτσάρτειου. Ὅχι ὅτι ὑστεροῦσε καὶ ἡ μελοθέτηση τοῦ Πούσκιν!

22. ΤΣΑΪΚΟΦΣΚΥ, ΠΙΟΤΡ ΙΛΙΤΣ: *Не верь, мой друг* (*Μὴ πιστεύεις, φίλε μου*), κείμ. **Алексе́й Константи́нович Толсто́й** (Ἀλεξέι Κωνσταντίνοβιτς Τολστόϊ, 1817-1875) ³, ντο# ἐλ., ἀρ. 1 ἀπὸ τὶς *Шесть романсов* [*Ἑξ ῥομάντσες*], ἔργο 6 (*Μόσχα*, Νοέμ. 1869).

23. ΤΣΑΪΚΟΦΣΚΥ, ΠΙΟΤΡ ΙΛΙΤΣ: *День ли царит* (Ἡ μέρα βασιλεύει), κείμ. **Алексей Николаевич Апухтин** (Ἀλεξέι Νικολάγεβιτς Ἀπούχτιν, 1840-1893) ⁴, ἀρ. 6, ἀπὸ τὶς *Семь романсов* [*Ἑπτὰ ῥομάντσες*] (Οὐκρανία, Αὐγ. 1880).

² Κατὰ τὸ πρόγραμμα τῆς ἐκδηλώσεως. Κατὰ *Βικιπαίδεια*, λήμμα **List of compositions by Nikolai Rimsky-Korsakov** (ἀγγλικά), ὁ τίτλος εἶναι *Τὸ ἀηδόνι καὶ τὸ ρόδο* [*The Nightingale and the Rose*]. Ὡς κείμενο ἀναφέρεται ἀπλῶς βασισμένο σὲ *Περσικὴ ποίηση* [*based on Persian poetry*]. Ἡ ἀγγλικὴ μουσικὴ ἐγκυκλοπαίδεια *The New Grove Dictionary of Music & Musicians* (29 τόμοι, ἔκδ. Λονδίνο, 2001), ἀναφέρει μὲ λατινικά (ὄχι κυριλλικά) στοιχεῖα τὸ ρωσικὸ τίτλο *Vostochniy romans: Plenivshis' rozoy solovey* [δηλ. *Ἀνατολίτικη ῥομάντσα* : «αἰχμάλωτο τοῦ ρόδου τὸ ἀηδόνι»] καὶ ἀποδίδει τὸ κείμ. ὄντως στὸν ποιητὴ **Алексе́й Васи́льевич Ко́льцо́в**. Ὅσο γιὰ τὸν Καταλόγους Ἔργων τοῦ Ν. Ρ-Κ. στὴ ρωσικὴ *Βικιπαίδεια*, τοὺς ὁποίους συμβουλευτήκαμε, ἀπλῶς...δὲν εἶναι Κατάλογοι.

³ Τὸ πρόγραμμα δὲν ἀνέφερε τὸ ἀπαραίτητο στὴ Ρωσία πατρώνυμο, καὶ τὸ Διαδίκτυο βρῖθει ἀπὸ «Ἀλεξέι Τολστόϊ» διαφόρων ἰδιοτήτων καὶ δραστηριοτήτων. Ἐδῶ πρόκειται γιὰ διάσημο στὴν ἐποχὴ τοῦ Ρῶσο ποιητὴ καὶ θεατρικὸ συγγραφέα ἱστορικῶν δραμάτων, ἐξ' ὧν ὁ *Θάνατος τοῦ Ἰβάν τοῦ Τρομεροῦ*, μεταφράσθηκε ἐλληνικά στὶς ἀρχές τοῦ 20οῦ αἰ.

⁴ Παιδιόθεν, ἀκριβῶς συνομήλικος τοῦ Τσαϊκόφσκυ, ὑπῆρξε ἐξαιρετικὰ προικισμένος ποιητής, μέχρι σημείου ὥστε λέγεται πῶς ὁ Τουργκένιεφ ἔβλεπε σ' αὐτὸν μελλοντικὴ φήμη ἰσόκυρη ἐκείνης τῶν Πούσκιν καὶ Λέρμοντωφ.

Με τήν τελευταία νότα, θελήσαμε νά ξαναζήσουμε τήν ἐμπειρία ὄχι ἀπλῶς ἐνός ἐπιτυχέστατου ρεσιτάλ., ἀλλά ἐνός ὑψηλῆς πνοῆς ἔργου τέχνης, φτιαγμένου ἀπό ἄλλα ἔργα τέχνης. Γι' αὐτό καί ἀναδιφήσαμε πάρα πολὺ σέ ἐργογραφίες, ἰχνηλατώντας τή διαδρομὴ ὄχι μόνον μιᾶς προικισμένης καλλιτέχνης, ἀλλὰ μιᾶς ἰδιοφυΐας με εὐρύτατη καὶ πολὺ-πλευρῆ παιδεία, πού ἔβλεπε κάθε ἀριστούργημα (κάποτε τοῦ ἰδίου συνθέτου) καὶ σὰν ψηφίδα στὸ δικό της πρόγραμμα-ὄραμα: δικαιολογημένα μακρηγορήσαμε! Ἡ Λένια Ζαφειροπούλου, ἀπέδειξε ὅτι τὸ στήσιμο ἐνός προγράμματος εἶναι μεγίστη τέχνη μέσα στὴν τέχνη. Τελευταῖο, ἴσως ὄχι καὶ τόσο ἄσχετο, ἐγκώμιο, στὴν ὑπέροχη τουαλέτα της: ἀνοιχτὴ μῶβ λεπτὴ ζακέτα με χρυσὲς ἀνταύγειες (θύμιζε ἀόριστα Ἄπω Ἀνατολή) με κρέμ φούστα! (Αἴθουσα Δημήτρης Μητρόπουλος, 15 Ἰαν. 2018).

Λέξεις: 1680.
